

ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ФІНАНСУВАННЯ НДДКР КИТАЙСЬКИМИ ТНК

Юшко І., здобувач, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені
Вадима Гетьмана»

У рамках реалізації національної стратегії розвитку Китай протягом останніх років щорічно збільшує витрати на науково-дослідні і дослідно-конструкторські розробки (НДДКР), і ця тенденція зберігалася навіть у період світової фінансово-економічної кризи. Валові витрати Китайської Народної Республіки (КНР) на НДДКР перевищують аналогічний показник Японії та багатьох інших розвинених країн. У 2013 році такі витрати КНР сягнули 220,2 млрд дол. США, що склало 14,7% світових витрат на НДДКР та 1,7% від ВВП [1]. Фінансування китайської науково-дослідної та інноваційної сфери відбувається як за рахунок державних витрат, так і приватного сектору. Сьогодні основний внесок у зростання частки НДДКР у ВВП здійснюють китайські корпорації, що одночасно і передумовою, і наслідком зовнішньоекономічної експансії. Дослідження результативності фінансування НДДКР китайськими ТНК є актуальним і важливим завданням з теоретичної та науково-практичної точок зору.

Дослідженню інноваційної складової розвитку китайської економіки присвячені роботи багатьох авторів, у тому числі З. Марценюк [1], Лі Лань та ін. [2], L. Xielin, Lv. Ping, Tie Pen, Zh. Tingting, J. Mingjue та D. Hongyi [3], T. Meri [4], L. Winters та Sh. Yusuf [5] та інші. Разом з тим, результативність фінансування НДДКР китайськими ТНК потребує подальшого дослідження.

Основною ціллю статті є оцінка результативності фінансування НДДКР китайськими ТНК.

У період світової фінансово-економічної кризи та після її завершення на світовому фінансовому ринку відбулись суттєві зміни, які позначились на умови та результативність фінансування НДДКР. Посилення макропруденційного банківського нагляду, широке застосування фінансових інформаційно-інноваційних технологій є сучасними чинниками формування нової фінансової інфраструктури, що має наслідки для міжнародної конкурентоспроможності банків на глобальному фінансовому ринку. На основі узагальнення сучасних теоретичних розробок розраховані інтегральні показники конкурентоспроможності банків, що мають високу крос-юрисдикційну активність.

Масштаби діяльності визначають конкурентну перевагу за абсолютними показниками основних банків. Перше місце у загальному рейтингу найбільших компаній чотири роки поспіль з 2012 по 2015 роки займає Промисловий і комерційний банк Китаю, англ. абревіатура – ICBC (Китай/Гонконг). До початку кризи основні банки мали значні відмінності обсягів продаж банківських продуктів. Промисловий і комерційний банк

Китаю (ICBC) у 2005 році мав найнижче, а з 2012 по 2015 роки – найвище значення за обсягами продажів серед інших основних банків, випередивши американський глобальний банк Citigroup [6].

За матеріалами сайту ICBC він контролює п'яту частину банківського сектору Китаю. Банк надає фінансові послуги більш ніж 5,32 млн корпоративних і 496 млн індивідуальних клієнтів. ICBC є глобальним банком з ефективними стратегіями інтернаціоналізацію та диверсифікацію діяльності. ICBC, який охоплює своїми послугами 42 країни та регіони. У 2015 році він мав найвищі значення чистого прибутку, виручки і величини активів (за даними Форбс [6]) та був названий Euromoney «Кращим банком на ринках, що розвиваються» [7].

Однак за відносними показниками цей банк випереджає конкурентів тільки за рівнем рентабельності капіталу. За відносними показниками системно важливі банки демонструють в основному нижчі показники, ніж інші провідні банки в 2015 році. Тільки чотири системно важливих банку (ICBC (Китай) і JPMorgan Chase (США), Citigroup (США), Wells Fargo (США)) з чотирнадцяти досліджених є лідерами світової банківської системи і за абсолютними, і за відносними фінансовими показниками. Всього до списку найбільших компаній світу потрапили п'ять ТНБ Китаю (ICBC, Bank of China, China Huarong Asset Management, Guotai Junan Securities, Shenwan Hongyuan Group).

У 2016 році ICBC утримує першість за величиною активів (3420,3 млрд доларів США) серед 2000 найбільших компаній світу, за величиною виручки (171,1 млрд доларів США), чистого прибутку (44,2 млрд доларів США) та активів банку – серед найбільших банків світу [6]. Окрім ICBC до найбільших ТНК світу за рейтингом Форбс серед 2000 найбільших компаній світу відносяться ще чотири банки Китаю: Bank of China (6-те місце); China Huarong Asset Management (348-е місце); Guotai Junan Securities (629-те місце); Shenwan Hongyuan Group (641-е місце).

Оскільки економічна модель в Китаї базується на поєднанні державно-партійного регулювання та ринкових засад, фінансові ТНК Китаю обслуговують експансіоністську політику китайських корпорацій на глобальних ринках. При цьому НДДКР засадничими документами 12-ї та 13-ї п'ятирічок визнано пріоритетом державного розвитку та успіху на глобальних ринках.

Розглянемо результативність фінансування НДДКР китайськими нефінансовими ТНК (Huawei Technologies, China National Petroleum Corporation, China Railway Construction, ZTE, China Sinopec, CSR China, China Railway, Metallurgical Corp., China Communications, China Coal, Lenovo). Для дослідження відібрано 12 ТНК Китаю, які представляють різні сфери економічної діяльності. Нефінансові китайські ТНК демонструють позитивний ефект від збільшення частки витрат на НДДКР від доходу, наприклад, Huawei Technologies, ZTE, Lenovo.

У табл. 2 представлено результативність фінансування НДДКР китайськими нефінансовими ТНК.

Таблиця 2

РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ВИТРАТ НА НДДКР ТА ДІЯЛЬНОСТІ 12 КИТАЙСЬКИХ НЕФІНАНСОВИХ ТНК

Корпорації	Часка витрат на НДДКР від доходу, %	Частка закордонних активів, %	Частка експорту продукції, %	Частка працівників за кордоном від загальної чисельності працівників, %	Приріст продаж, %
Huawei Technologies	13,7	90,9	15,1	84,4	60,0
ZTE	11,3	19,0	59,4	23,5	55,2
Lenovo	9,3	57,4	16,2	23,1	8,3
China Communications	0,6	5,0	12,	4,8	8,1
China Coal	2,1	54,4	3,9	66,5	1,1
China National Petroleum Corporation	0,8	3,6	22,4	1,9	9,4
China Sinopec	0,3	3,1	9,7	0,3	0,3
CSR China	3,8	54,2	7,	94,6	12,0
China Railway Construction	2,1	4,6	45,4	9,8	9,0
China Railway	0,5	32,3	1,5	17,0	0,0
Metallurgical Corp.	0,9	12,5	7,2	5,5	0,0

Джерело: складено за [1; 8–18].

Китай створив надпотужний золотовалютний запас, експортна експансія забезпечує стабільні надходження валюти в країну, значні ресурси державних банків та кошти нефінансового сектору є джерелом фінансування НДДКР. Це підтверджує думку, що застосування державного капіталізму забезпечило Китаю першість серед країни світу за величиною витрат на НДДКР. Провідні китайські ТНК демонструють позитивний ефект від збільшення частки витрат на НДДКР від доходу.

Література

1. Марценюк З. Р. Механізм побудови конкурентоспроможних національних інноваційних систем Китаю та Індії // Економічний часопис. №1–2. – 2012. – С.15–17.
2. The strategic choice of Chinese entrepreneurs. – Beijing, 2011. – № 12. – С. 449–466.

3. Xielin L. China's Innovation System in Transition – BRICS National Innovation Systems // Comparative and Summary Report on BRICS National Innovation Systems/ L. Xielin, Lv. Ping, Tie Pen, Zh. Tingting, J. Mingjue, D. Hongyi, [Electronic resource]. RedeSist – Economics Institute, Federal University of Rio de Janeiro, Brazil, 2009. – 206 p.
4. Meri T. China passes the EU in High-tech exports // Eurostat Statistic in focus. – 2009. – № 25. – P. 1–7.
5. Winters L. A. Dancing with Giants: China, India, and the Global Economy / L. A. Winters, Sh. Yusuf. – Washington : IBRD and the World Bank, 2007. – 272 p.
6. Офіційний сайт Forbes. [Electronic resource]. – Available at : www.forbes.com.
7. Вебсайт Euromoney. [Electronic resource]. – Available at : <https://www.euromoney.com/>
8. The Global R&D Funding Forecast 2013, Battelle [Electronic resource]. – Available at : <http://www.battelle.org/aboutus/rd/2013.pdf>.
9. Офіційний сайт корпорації Huawei Technologies. Заголовок з екрану: «Corporate Information». [Electronic resource]. – Available at : <http://consumer.huawei.com/en/>
10. Офіційний сайт корпорації ZTE Corporation [Electronic resource]. – Available at : <http://www.zte/>
11. Актуальные вопросы и организационно-правовые основы международного сотрудничества в сфере высоких технологий // Материалы VIII Международной научно-практической конференции – К.: ГП «Укртехинформ», 2013. – 259 с.
12. The Global Innovation Index 2013. [Electronic resource]. – Available at: http://www.wipo.int/export/sites/www/freepublications/en/economics/gii/gii_2013.pdf.
13. Офіційний сайт National Bureau of Statistic of China [Electronic resource]. – Available at : <http://www.stats.gov.cn/english/statisticaldata/yearlydata/>
14. Офіційний сайт World Bank. [Electronic resource]. – Available at : search.worldbank.org.
15. Офіційний сайт «Worldwide Smartphone Shipments Top One Billion Units for the First Time, According to IDC» –Worldwide Smartphone Shipments Top One Billion Units for the First Time, According to IDC. [Electronic resource]. – Available at : <http://idcukraine.com/ru/>
16. Офіційний сайт корпорації TCL. [Електронний ресурс]– Available at : www.tcl.com
17. Офіційний сайт Lenovo. «О компании Lenovo». [Електронний ресурс]– Режим доступа :<http://www.lenovo.com/lenovo/ru/ru/industry-analyst-reports.shtml>
18. WorldInvestmentReport 2015. – New York and Geneva, United Nations, 2015.[Electronic resource]. – Available at : <http://unctad.org/en/PublicationsLibrary>.